

AZ ISKOLAI PSZICHOPEDAGÓGUS FELADATAI ÉS MŰKÖDÉSI TERÜLETEI

Kiegészítő anyag a Pedagógusok és a közoktatás további szakmai szereplői tématerülethez
Farkas Gábor

1. Első osztályos tanulók *iskolakezdésének* segítése: Az iskolába kerülő gyermekek szűrése, egyes képességeinek vizsgálata lehetőséget teremt a tanulási sikertelenségek korai azonosítása és megelőzése érdekében.
2. Közreműködés a *tanulási sikertelenség* okainak megelőzésében, feltárásában, csökkentésében, kompenzálásában, valamint a korrekciós terv kidolgozásában: A jelenlegi iskolai viszonyok mellett nincs mindig mód arra, hogy a pedagógus eredményes korrekciós munkát tudjon végezni a jelzett tanulóknál. A környezeti tényezők (pl. magas osztálylétszám) korlátozzák a pedagógus eredményességét. A tanulási sikertelenségek oki hátterének feltárásában járatlan pedagógus értetlenül szemlélheti a korrepetálási munka, tantárgyi fejlesztés kudarcát.
3. *Beilleszkedési- és viselkedési problémával* küzdő tanulók gondozása:
4. E problémák feltérképezésében lényeges lehet a figyelemzavar, a hiperaktivitás és a tanulási zavarok, részképesség-problémák nyomán másodlagosan jelentkező magatartásproblémák elkülönítése (differenciáldiagnózis), az elsődlegesen szocializációs, illetve idegrendszeri eredetű devianciáktól.
5. Az osztályfőnökök *közösség-szervező* munkájának segítése: Egyes iskolai tanulóközösségek halmozottan kínálják a megoldandó pedagógiai – pszichológiai kérdéseket, mivel ezen osztályokban fokozottan fordulnak elő viselkedési, fegyelmezési, és teljesítményproblémák. Az érintett csoportokban ismételt megfigyeléseket kell végezni, és más kiegészítő vizsgálatokat, (pl. szociometriai vizsgálatot), a csoport problémáinak felkutatására.
6. A napi nevelési problémák folyamatos *konzultálása, hospitálás, szupervízió* biztosítása: A pszichopedagógus egyik fontos feladata, hogy lehetővé tegye az intézményben dolgozó pedagógusok számára a napi aktuális oktatási-nevelési problémák megbeszélését, melyek megoldásában sokat segíthet egy külső, de szakmailag beavatott szemlélő együttműködése.
7. A munkatársak, a munkacsoportok és az iskolai vezetés eredményes *kommunikációjának támogatása*: a különböző szemléletű szakemberek eltérően ítélik meg ugyanazt a helyzetet, ezért az eredményes munka érdekében szükséges lehet egy olyan személy közreműködése, aki segít megtalálni a közös nevezőt.
8. Személyes *kapcsolattartás* a problémás tanulók szüleivel, pedagógusaival: A beilleszkedési, tanulási zavarok diagnosztizálásának és kompenzációjának elengedhetetlen feltétele az érintett tanulók szüleivel való bizalmas, elfogadó viszony kialakítása, bevonásuk a közös munkába. A szülő – iskola – tanuló háromszög viszonyainak tisztázása, javítása az együttműködés sikere érdekében.
9. *Vizsgálatok, mérések* elvégzése (szakmai és etikai normák betartásával): A pedagógiai és pszichometriai eljárások széles skálája kaphat helyet a pszichopedagógus tevékenységében. A teljesítmény-, és képességvizsgáló tesztek (részképességzavar-diagnosztika, figyelemvizsgálat, intelligencia-vizsgálat), viselkedési skálák és társas helyzetet elemző

módszerek (pl. szociometria) sokat segítenek a gyerekekkel dolgozó szakemberek munkájában. Projektív tesztek elvégzése, személyiségrajz készítése nem tartozik a pszichopedagógus kompetenciájába.

10. *Kapcsolattartás társintézményekkel* (Pl. nevelési tanácsadó, családsegítő szolgálat, gyermekpszichiátriai és gyermekneurózis osztály, stb.): A pszichopedagógus fontos feladata, hogy a pedagógustársak, szülők jelzései nyomán, illetve saját megfigyelései alapján a gondozásra szoruló gyerekeket elővizsgálat után (előkészítve a társintézmények munkáját) megfelelő szakintézménybe irányítsa.
11. *Javaslatétel további vizsgálatok elvégzésére*: komplex orvosi- pszichológiai-pedagógiai, illetve kiegészítő vizsgálatokra való irányítás (pl. hallás-, látás-, neurológiai vizsgálat, stb.)
12. A pszichopedagógus munkájához tartozik a vizsgálatok, a konzultációk és megfigyelések alapján a gyermekek *terápiára való előjegyzésének*, a felvett gyermekek *csoportbeosztásának* elkészítése, munkarendjének összeállítása.
13. A felvétel sorrendjéről, időpontjáról a kezelésben való részvétel gyakoriságáról a pszichopedagógus dönt, az észlelt zavar típusa, súlyossága, a létszám és a helyi viszonyok adta lehetőségek figyelembevételével.
14. Szülői értekezletek tartása, vagy azokon való közreműködés, külön egyeztetés alapján.
15. *Szaktelemény írása*, szükség esetén.
16. *Továbbképzéseken* való részvétel.
17. Továbbképzések tartása, illetve ezek megszervezése a tantestület tagjai részére.

A pszichopedagógus

- Tevékenységét más szakemberekkel (óvodapedagógus, tanító, logopédus, pszichológus, szociális munkás stb.) összehangoltan végzi.
- A módszer-centrikusság helyett gyermekközpontúságra törekszik.
- Osztály helyett gyakran egyénben, vagy családban gondolkodik.
- Az értékelő, minősítő, ítélkező attitűd helyett, a megértő, elfogadó, segítő beállítódás jellemzi.

Tehát az iskolákban a pszichopedagógus a részképesség-zavarral, tanulási és viselkedési vagy beilleszkedési problémával küzdő gyerekekkel foglalkozik. Nem csak a fejlesztésükkel, hanem nevelésükkel és oktatásukkal is. E gyerekek zavarainak szűrése, felismerése és egyéni fejlesztési terv alapján való kezelése a feladat. A fejlesztés része lehet a tünetek kezelése, de még inkább a gyerek egészét (*egészségét*) figyelembe vevő fejlődési folyamat feltételeinek a biztosítása. Alapvető cél tehát a gyermekek személyiségfejlődésének elérése olyan módon, hogy minél boldogabb, egészségesebb és erkölcsösebb emberekké váljanak. Ezen alapvető célok mellett törekszik a pszichopedagógus arra, hogy a gyerekek képességei minél jobban kifejlődjenek. A részképesség-zavarok csökkenjenek, a viselkedés-, és tanulási problémák megszűnjenek. További, de alárendeltebb célként szerepel a gyerekek ismereteinek bővítése, illetve a szokványos iskolai előmenetel biztosítása.